

BELGISCHE SENAAAT**ZITTING 1986-1987**

13 JANUARI 1987

Voorstel van wet tot regeling van schadegevallen veroorzaakt door sommige rechterlijke handelingen

(Ingediend door de heren Van Rompaey en Gijs)

TOELICHTING

De niet-aansprakelijkheid van de Staat voor schade berokkend door sommige rechterlijke handelingen is een niet meer te rechtvaardigen leemte in ons rechtsbestel, dat onlangs nogmaals werd aangetoond door feiten uiteengezet in een verzoekschrift van 20 juli 1983 dat aan de Senaat gericht was. Deze feiten waren de volgende : een hoog ambtenaar bij de douane en accijnzen, eigenaar van een appartement en tevens beheerder van het appartementsgebouw diende klacht in bij een substituut van de procureur des Konings te Antwerpen tegen de afgevaardigd bestuurder van de onderneming die het appartementsgebouw had opgericht. Deze firma werd ambtshalve failliet verklaard, ondanks het feit dat de afgevaardigd bestuurder even tevoren zijn volledig vermogen in de vennootschap had ingebracht en de nodige saneringsmaatregelen had genomen. Na een vier jaren slepende strafprocedure werd de afgevaardigd bestuurder zowel door de correctionele rechtbank als door het Hof van beroep te Antwerpen vrijgesproken.

In beide rechterlijke beslissingen werd vastgesteld dat de ambtshalve faillietverklaring ten onrechte werd uitgesproken daar de wettelijke voorwaarden niet vervuld waren.

Het optreden van de parketmagistraat was ter zake verre van foutloos.

SENAT DE BELGIQUE**SESSION DE 1986-1987**

13 JANVIER 1987

Proposition de loi réglant la réparation des dommages causés par certains actes judiciaires

(Déposée par MM. Van Rompaey et Gijs)

DEVELOPPEMENTS

L'absence de responsabilité de l'Etat pour les dommages résultant de certains actes judiciaires constitue dans notre système juridique une lacune injustifiable, qui fut encore mise en évidence il y a peu par des faits exposés dans une pétition du 20 juillet 1983 adressée au Sénat. Ces faits étaient les suivants : un haut fonctionnaire des Douanes et Accises, propriétaire d'un appartement dans un immeuble dont il était le syndic, déposa une plainte auprès du substitut du procureur du Roi à Anvers contre l'administrateur délégué de l'entreprise qui avait construit ledit immeuble. La faillite de l'entreprise fut prononcée d'office malgré le fait que l'administrateur délégué avait peu auparavant fait apport à la société de la totalité de sa fortune et pris les mesures d'assainissement requises. Au terme d'une procédure pénale qui dura quatre ans, l'administrateur délégué fut acquitté tant par le tribunal correctionnel que par la cour d'appel d'Anvers.

Dans ces deux décisions judiciaires, on constata que la faillite d'office avait été prononcée à tort, étant donné que les conditions légales n'étaient pas réunies.

Le magistrat du parquet avait agi en la matière d'une façon qui était loin d'être correcte.

Onmiddellijk na de aanvang van het gerechtelijk onderzoek, op een ogenblik dat het geen voldoende kennis had van de feiten lokte hij een ambtshalve faillietverklaring uit, waardoor er een onomkeerbare toestand werd geschapen, zowel met betrekking tot de crediteuren, de cliënteel als de goede naam van de afgevaardigd bestuurder.

Na de uitspraak in eerste aanleg, toen de parketmagistraat kennis had van het volledige dossier met inbegrip van het vonnis waarin vastgesteld was dat de voorwaarden voor de ambtshalve faillietverklaring niet vervuld waren, nam hij toch nog het initiatief om hoger beroep in te stellen, waardoor de gevolgen van een nodeloze publieke vordering nogmaals werden verergerd.

Door deze gang van zaken werd niet alleen een onnoemelijk leed veroorzaakt, maar werd belanghebbende tevens in een zodanige staat gebracht dat hij, rekening houdende met zijn leeftijd en zijn gezondheidstoestand, volkomen hulpbehoevend is geworden en zelfs de kosten van een dringende medische verzorging niet meer kan betalen.

Bij gemis aan een rechtsgrond kan dit geval evenals soortgelijke gevallen die zich in het verleden hebben voorgedaan en zich in de toekomst nog zullen voordoen, niet opgelost worden, terwijl de meest elementaire rechtvaardigheid hierom dringend verzoekt.

De bedoeling van dit voorstel is een dergelijke rechtsgrond in het leven te roepen.

Teneinde de betekenis en de draagwijdte van de voorgestelde oplossing zo nauwkeurig mogelijk te omschrijven lijkt het noodzakelijk de problematiek van de overheidsaansprakelijkheid, zowel uit onrechtmatige als rechtmatige daad en zowel met betrekking tot de administratieve handelingen als de rechterlijke handelingen in herinnering te brengen.

I. Administratieve handelingen

A. Overheidsaansprakelijkheid uit onrechtmatige daad

Tot aan het Flandria-arrest, verleend door het Hof van Cassatie op 5 november 1920, werd « le culte de la puissance publique » gehuldigd.

De Staat was alleen aansprakelijk voor zijn privaatrechtelijke bestuursdaden en niet voor zijn overheidsdaden.

Er werd een onderscheid gemaakt tussen de Staat, als publieke macht en de Staat als privaat persoon, in welk laatste geval hij onderworpen was aan de bevoegdheid van de rechtbanken (*Traité de la responsabilité civile* - R. Dalcq, nr. 1300, blz. 435).

Het Flandria-arrest van 5 november 1920 besliste dat de Staat en de andere publiekrechtelijke rechtspersonen onderworpen zijn aan de regels van het burgerlijk recht, in het bijzonder aan de aansprakelijkheidsregels van artikel 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek (*Schadevergoeding bij rechtmatige overheidsdaad in België* - A. Van Oevelen, nr. 13, blz. 18).

Immédiatement après le début de l'instruction judiciaire, c'est-à-dire à un moment où il n'avait pas encore une connaissance suffisante des faits, il avait provoqué la mise en faillite d'office, ce qui créa une situation irréversible, tant pour les créanciers et la clientèle que pour la bonne réputation de l'administrateur délégué.

Après la décision rendue en première instance, alors qu'il connaissait l'ensemble du dossier, y compris le jugement constatant que les conditions requises pour une déclaration de mise en faillite d'office n'étaient pas remplies, le magistrat du parquet n'en avait pas moins pris l'initiative d'interjeter appel, ce qui ne fit qu'aggraver les conséquences d'une action publique inutile.

Cet état de choses entraîna d'immenses dommages, mais, qui plus est, précipita l'intéressé dans l'indigence la plus complète en raison de son âge et de son état de santé, si bien qu'il n'est même plus en mesure de payer les frais d'une aide médicale urgente.

En l'absence de tout fondement juridique, il est impossible de résoudre ce cas, ainsi que tout autre cas semblable qui s'est produit dans le passé ou qui se produirait à l'avenir, comme le réclame pourtant d'urgence l'équité la plus élémentaire.

La présente proposition de loi vise à créer un tel fondement juridique.

Pour définir de la manière la plus précise possible la signification et la portée de la solution proposée, il paraît nécessaire de rappeler les problèmes liés à la responsabilité des pouvoirs publics, tant celle née d'un acte licite que celle née d'un acte illicite, et tant celle relative aux actes administratifs que celle relative aux actes judiciaires.

I. Actes administratifs

A. Responsabilité des pouvoirs publics née d'un acte illicite

Jusqu'à l'arrêt Flandria, rendu le 5 novembre 1920 par la Cour de cassation, on avait célébré le « culte de la puissance publique ».

L'Etat était considéré comme responsable uniquement de ses actes d'administration de droit privé et non de ses actes d'autorité.

On faisait une distinction entre, d'une part, l'Etat en tant que pouvoir public et, d'autre part, l'Etat en tant que personne de droit privé, auquel cas il était soumis à la compétence des tribunaux (*Traité de la responsabilité civile* - R. Dalcq, n° 1300, p. 435).

L'arrêt Flandria du 5 novembre 1920 décida que l'Etat et les autres personnes morales de droit public sont soumises aux règles du droit civil, et en particulier aux règles relatives à la responsabilité, définies aux articles 1382 et 1383 du Code civil (*Schadevergoeding bij rechtmatige overheidsdaad in België* - A. Van Oevelen, n° 13, p. 18).

Indien de overheid hetzij een specifiek grondwettelijke, wettelijke of reglementaire norm schendt, hetzij een inbreuk op de ongeschreven zorgvuldigheidsnorm pleegt, is zij bij toepassing van de artikelen 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek gehouden tot schadevergoeding.

Overeenkomstig het cassatie-arrest van 26 april 1963 moet de rechter controle uitoefenen op de wettigheid van de overheidshandeling en overheidsbeslissing zonder echter de opportuniteit ervan te mogen beoordelen.

B. Overheidsaansprakelijkheid uit rechtmatige daad

De foutloze aansprakelijkheid van de overheid werd al veel vroeger door de rechtspraak erkend.

Reeds bij arrest van 9 januari 1845 aanvaarde het Hof van Cassatie het principe van de foutloze aansprakelijkheid, weliswaar nog op een zeer enge basis, een interpretatie van de eigendomsbepaling in artikel 544 van het Burgerlijk Wetboek.

Het toepassingsgebied van de foutloze overheidsaansprakelijkheid werd aanzienlijk verruimd door de evenwichtsleer, die in ons recht werd geïntroduceerd door de zgn. kanaal- en schoorsteenarresten van 6 april 1960.

Deze evenwichtsleer komt hierop neer dat wanneer het bestaande evenwicht tussen twee burens wordt verstoord door een niet-foutief handelen van de ene, de andere als compensatie aanspraak kan maken op een billijke schadevergoeding.

De grondslag van deze leer is een combinatie tussen de bepaling van artikel 544 van het Burgerlijk Wetboek omtrent het eigendomsrecht en het vergoedingsbeginsel omschreven in artikel 11 van de Grondwet.

De rechtspraak past de evenwichtsleer ook toe ten opzichte van de hinderverwekkende overheidsactiviteiten.

Daarnaast zijn er ook rechterlijke beslissingen die als grondslag voor de vergoedingsplicht van de overheid voor het niet-foutief schadeverwekkend optreden nemen de gelijkheid van de burgers ten aanzien van de openbare lasten, een theorie die ontleend is uit het Franse administratief recht en hierop neerkomt dat alle burgers op gelijke wijze de openbare lasten dienen te dragen en dat degene die het slachtoffer is geworden van een schadegeval door de gemeenschap dient vergoed te worden.

Over de vraag of de theorie van de evenwichtsleer als een geldige juridische basis zou kunnen dienen voor de erkenning van een algemeen beginsel van foutloze overheidsaansprakelijkheid bestaat er betwisting.

De strekking in de rechtsleer die de evenwichtsleer wil doortrekken tot het domein van de grondrechten en de persoonlijkheidsrechten, in het bijzonder bij niet-foutieve aantasting van het recht op persoonlijke vrijheid, heeft in de rechtspraak evenwel geen succes gekend (*Schadevergoeding bij rechtmatige overheidsdaad in België*, A. Van Oevelen, nr. 35, blz. 54). De meesten geven er de voorkeur aan dat dit probleem door de wetgever zou opgelost worden.

Lorsque les pouvoirs publics violent une norme spécifiquement constitutionnelle, légale ou réglementaire, ou lorsqu'ils enfreignent la norme non écrite de la gestion en bon père de famille, ils sont tenus de dommages et intérêts en application des articles 1382 et 1383 du Code civil.

Conformément à l'arrêt de cassation du 26 avril 1963, le juge doit contrôler la légalité de l'acte et de la décision des pouvoirs publics, sans toutefois pouvoir en apprécier l'opportunité.

B. Responsabilité des pouvoirs publics née d'un acte licite

Cette notion a été reconnue beaucoup plus tôt par la jurisprudence.

Dans un arrêt du 9 janvier 1945, la Cour de cassation admettait déjà ce principe, certes sur une base encore très étroite, plus précisément celle d'une interprétation de la disposition relative à la propriété, contenue à l'article 544 du Code civil.

Le champ d'application de la notion de responsabilité sans faute des pouvoirs publics a été fortement élargi par la théorie de l'équilibre entre les propriétés qui fut introduite dans notre droit par les arrêts du 6 avril 1960 en matière de responsabilité des troubles du voisinage.

Cette théorie de l'équilibre se résume comme suit : lorsque l'équilibre existant entre deux voisins est rompu par un acte non fautif de l'un, l'autre peut réclamer des dommages-intérêts équitables à titre compensatoire.

Le fondement de cette théorie réside dans la combinaison entre la disposition de l'article 544 du Code civil, relatif au droit de propriété, et le principe de l'indemnité défini à l'article 11 de la Constitution.

La jurisprudence applique également la théorie de l'équilibre à l'égard des activités publiques génératrices de nuisances.

Il y a en outre des décisions judiciaires qui fondent l'obligation pour les pouvoirs publics de réparer le fait dommageable non fautif sur l'égalité des citoyens devant les charges publiques; théorie empruntée au droit administratif français et qui revient à poser que tous les citoyens ont à supporter les charges publiques de manière égale et que celui qui a été victime d'un dommage doit en être indemnisé par la collectivité.

La question de savoir si la théorie de l'équilibre pourrait constituer une base juridique valable pour la reconnaissance d'un principe général de responsabilité sans faute des pouvoirs publics, est contestée.

Le courant de la doctrine qui vise à étendre la théorie de l'équilibre au domaine des droits de l'homme et des droits de la personnalité, particulièrement en cas d'atteinte non fautive portée au droit à la liberté individuelle, n'a cependant connu aucun succès dans la jurisprudence (*Schadevergoeding bij rechtmatige overheidsdaad in België*, A. Van Oevelen, n° 35, p. 14). La plupart donnent la préférence à un règlement du problème par le législatif.

In die optiek werd de vergoeding voor onwerkdadige hechtenis geregeld bij de wet van 13 maart 1973 tot wijziging van de wet van 20 april 1874 op de voorlopige hechtenis.

II. Rechterlijke handelingen

Tot aan de wet van 13 maart 1973 werd de aansprakelijkheid van de Staat voor schade veroorzaakt door rechterlijke handelingen niet erkend.

In dat verband merkte substituut-procureur-generaal J. D'Haenens in zijn openingsrede voor het Hof van beroep te Gent op 3 september 1973 op : « De verantwoording hiervoor zou te vinden zijn in de volledige onafhankelijkheid waarmee het gerecht zijn specifieke opdracht moet kunnen vervullen. Helemaal afdoende lijkt dit toch niet om de niet-aansprakelijkheid van de Staat voor alle rechterlijke handelingen te rechtvaardigen en met name ook voor diegene, die niet uit eigenlijke rechtspraak bestaan. Dat in een stelsel dat iedere aansprakelijkheid van de Staat voor administratieve overheidsdaden verwerpt er a fortiori geen aansprakelijkheid kan bestaan voor rechterlijke handelingen, ligt voor de hand. Doch eens dat de weg werd geopend, die de aansprakelijkheid voor de ene zou toelaten — et dit geschiedde door het arrest van 5 november 1920 — is het normaal dat men zich gaat afvragen in hoever dit ook niet zou gelden voor de andere; wat evenwel niet belet dat, rekening gehouden met het toch eigen karakter van de rechterlijke handelingen, waardoor men ze niet zonder meer met administratieve handelingen gelijk kan stellen, de grenzen van die aansprakelijkheid wellicht anders moeten bepaald worden. » (*Rechtskundig Weekblad* 1973-1974, kol. 236.)

In de rechtsleer en de rechtspraak is er eensgezindheid om de rechtsprekende handelingen van de rechters van elke schadeloosstelling uit te sluiten.

Deze handelingen hebben kracht van gewijsde en zijn de wettelijke waarheid. Hiertegen kunnen alleen de wettelijke rechtsmiddelen worden aangewend. (C. Cambier, « Aansprakelijkheid van de openbare besturen », *Administratief Lexicon*, blz. 59; J. D'Haenens, *Rechtskundig Weekblad* 1973-1974, kol. 236).

Aan deze zienswijze wordt door dit voorstel niet geraakt.

In het huidig stelsel geniet de magistraat een wettelijke vrijstelling zodanig dat een door hem benadeelde persoon geen schadevergoeding van hem kan eisen.

Hierop zijn drie uitzonderingen :

1. Het verhaal op de rechter (artikelen 1140 en 1141 G.W.).
2. De herziening van veroordelingen in criminele of correctionele zaken (artikelen 443 en 447 van het Wetboek van Strafvordering).
3. Het misdrijf gepleegd door een magistraat (artikel 147 van het Strafwetboek).

C'est dans cette optique qu'a été réglée la réparation du chef de détention inopérante par la loi du 13 mars 1973 modifiant la loi du 20 avril 1874 relative à la détention préventive.

II. Actes judiciaires

Jusqu'à la loi du 13 mars 1973, la responsabilité de l'Etat en matière de dommages résultant d'actes judiciaires n'était pas reconnue.

A ce propos, le substitut du procureur général, J. D'Haenens, faisait observer ceci dans son discours de rentrée de la Cour d'appel de Gand, le 3 septembre 1973 : « La justification en serait l'indépendance complète dans laquelle la justice doit pouvoir remplir sa mission spécifique. Cet argument ne paraît toutefois pas péremptoire pour justifier la non-responsabilité de l'Etat à l'égard de tous les actes judiciaires, notamment ceux qui ne consistent pas en un contentieux. Il va de soi que dans un système qui rejette toute responsabilité de l'Etat pour les actes des autorités administratives, il ne peut à fortiori y avoir de responsabilité pour les actes judiciaires. Mais une fois ouverte la voie qui admet la responsabilité pour les uns — et c'est ce qui s'est passé par l'arrêt du 5 novembre 1920 — il est normal qu'on se demande dans quelle mesure il ne pourrait pas être de même pour les autres; toutefois, cela n'empêche pas que, compte tenu du caractère propre des actes judiciaires, qui ne permet pas de les assimiler sans plus aux actes administratifs, les limites de cette responsabilité doivent sans doute être fixées de manière différente. » (*Rechtskundig Weekblad* 1973-1974, col. 236.) (Traduction.)

La doctrine comme la jurisprudence sont unanimes à exclure du bénéfice de toute réparation les actes juridictionnels des juges.

Ces actes ont force de chose jugée et constituent la vérité légale. Il ne peut être usé à leur égard que des voies de recours légales. (C. Cambier, « Aansprakelijkheid van de openbare besturen », *Administratief Lexicon*, p. 59; J. D'Haenens, *Rechtskundig Weekblad* 1973-1974, col. 236).

La présente proposition ne touche pas à cette conception.

Dans le système actuel, le magistrat bénéficie d'une dispense légale, de telle sorte que la personne qu'il lèse ne peut pas lui réclamer réparation.

Cette règle connaît trois exceptions :

1. La prise à partie du juge (articles 1140 et 1141 du Code judiciaire).
2. La révision des condamnations en matière criminelle ou correctionnelle (articles 443 et 447 du Code d'instruction criminelle).
3. L'infraction commise par un magistrat (article 147 du Code pénal).

Ook aan dit stelsel wordt door huidig voorstel niet geraakt.

De bedoeling van het voorstel is voornamelijk en uitsluitend in de mogelijkheid tot schadeloosstelling te voorzien voor schade die werd veroorzaakt door rechterlijke handelingen die aan de berechting van het geschil voorafgaan, ze vergezellen of daarop volgen, hierbij de persoonlijke verantwoordelijkheid van de magistraat volkomen buiten beschouwing latende.

Een eerste stap in die richting werd gezet door de wet van 13 maart 1973 tot wijziging van de wet van 20 april 1874 op de voorlopige hechtenis.

Voor de hoger aangehaalde en andere soortgelijke feiten beoogt dit voorstel een gelijkaardige oplossing als die waarin werd voorzien door artikel 28 van de wet van 20 april 1874 op de voorlopige hechtenis.

Toelichting bij de artikelen

Artikel 1

Aan de schadelijder wordt geen recht op vergoeding toegekend, doch aan de regering wordt de mogelijkheid geboden om hem te vergoeden.

Wat betreft de rechterlijke handelingen, worden de rechterlijke beslissingen, beschikkingen, vonnissen en arresten die kracht van gewijsde kunnen of hebben bekomen, uitgesloten.

Met een in kracht van gewijsde gegane rechterlijke beslissing waarbij de schadelijder rechtstreeks buiten de zaak wordt gesteld wordt een arrest of vonnis van vrijspraak bedoeld. Een onrechtstreekse buiten-zaken-stelling bij een in kracht van gewijsde gegane rechterlijke beslissing wordt bedoeld de hypothese dat een ander wordt veroordeeld voor de feiten die oorspronkelijk ten laste van de schadelijder werden gelegd.

Artikel 2

De billijkheid waarmede rekening moet worden gehouden vloeit voort uit de buitengewone schade die een gevolg is van de rechterlijke handelingen.

De schadelijder is benadeeld geworden bij de toepassing van het rechtssysteem.

De schade kan zowel van materiële als van morele aard zijn. De billijkheid eist dan ook dat er rekening wordt gehouden met alle omstandigheden die eigen zijn aan de zaak.

Artikel 3

Vermits dit voorstel geen subjectief recht op schadevergoeding toekent, wat aan een orgaan met eigenlijke recht-

La présente proposition ne touche pas non plus à ces règles.

L'objet de la présente proposition de loi est essentiellement et exclusivement de prévoir la possibilité de réparer le dommage résultant d'actes judiciaires qui précèdent le jugement du litige, l'accompagnent ou le suivent, abstraction absolue étant faite de la responsabilité personnelle du magistrat.

Un premier pas dans ce sens a été fait par la loi du 13 mars 1973 modifiant la loi du 20 avril 1874 sur la détention préventive.

Pour les faits évoqués ci-dessus et autres similaires, la présente proposition envisage une solution semblable à celle qu'a prévue l'article 28 de la loi du 20 avril 1874 sur la détention préventive.

Commentaire des articles

Article 1er

Cet article n'ouvre pas à la victime du dommage un droit à réparation, mais il donne au gouvernement la possibilité de l'indemniser.

En ce qui concerne les actes judiciaires, les décisions judiciaires, ordonnances, jugements et arrêts coulés ou pouvant être coulés en force de chose jugée, sont exclus du champ d'application de la loi.

Par décision judiciaire coulée en force de chose jugée dans laquelle la victime du dommage est directement mise hors cause, on entend un arrêt ou un jugement d'acquiescement. La mise hors cause indirecte par décision judiciaire coulée en force de chose jugée concerne le cas où une autre personne est condamnée pour les faits mis initialement à charge de la personne lésée.

Article 2

L'équité dont il doit être tenu compte découle du dommage exceptionnel résultant des actes judiciaires.

La victime du dommage a été défavorisée par l'application du système juridique.

Le dommage peut être de nature tant matérielle que morale. Dans un souci d'équité, il faut dès lors tenir compte de toutes les circonstances propres à l'affaire.

Article 3

Etant donné que la présente proposition n'accorde aucun droit subjectif à une indemnisation, droit qui devrait être

spraak belast zou moeten worden onderworpen en vermits er evenmin en burgerlijk recht wordt toegekend dat aan de gewone rechter niet zou kunnen worden onttrokken, doch de mogelijkheid tot het bekomen van een schadeloosstelling onder bepaalde voorwaarden in het leven wordt geroepen, wordt de toekenning van de schadeloosstelling overgelaten aan de regering.

Artikel 4

Naar analogie met de bepalingen van artikel 28, § 4, van de wet van 20 april 1874 op de voorlopige hechtenis stelt dit artikel een commissie in die uitspraak doet over de beroepen tegen de beslissingen die genomen werden door de Minister van Justitie.

Artikel 5

Dit artikel regelt de procedure voor de beroepscommissie. In een gelijkaardige procedure-regeling is voorzien bij artikel 28, § 5, van de wet van 20 april 1874 op de voorlopige hechtenis.

Artikel 6

Dit artikel bepaalt de inwerkingtreding op 1 mei 1979. De bedoeling van deze retroactiviteit is het geval waarvan hoger sprake op een rechtvaardige wijze op te lossen, evenals alle andere gevallen die zich sindsdien hebben voorgedaan.

R. VAN ROMPAEY.

**

VOORSTEL VAN WET

ARTIKEL 1

Mag aanspraak maken op een vergoeding, elke persoon die schade heeft geleden door een rechterlijke handeling, die niet vatbaar is voor de kracht van het gewijsde, zonder dat deze rechterlijke handeling te wijten is aan zijn persoonlijke gedraging :

a) indien hij bij een in kracht van gewijsde gegane rechterlijke beslissing rechtstreeks of onrechtstreeks buiten de zaak is gesteld;

b) indien hij, na een beschikking of een arrest van buitenvervolginstelling te hebben bekomen, het bewijs levert dat er gegevens in feite of in rechte aanwezig zijn waaruit zijn onschuld blijkt.

soumis à un organe ayant une juridiction propre, qu'elle n'accorde pas davantage un droit civil qui ne pourrait être soustrait au juge ordinaire, mais qu'elle crée la possibilité d'obtenir une indemnisation sous certaines conditions, l'octroi de l'indemnisation est laissé au gouvernement.

Article 4

Par analogie avec les dispositions de l'article 28, § 4, de la loi du 20 avril 1874 relative à la détention préventive, cet article institue une commission qui statue sur les recours contre les décisions prises par le Ministre de la Justice.

Article 5

Cet article règle la procédure devant la Commission d'appel. Un règlement de procédure similaire est prévu à l'article 28, § 5, de la loi du 20 avril 1874 relative à la détention préventive.

Article 6

Cet article fixe l'entrée en vigueur au 1er mai 1979. Le but de cette rétroactivité est de résoudre équitablement le cas évoqué ci-avant, ainsi que tous les autres cas qui se sont produits depuis lors.

**

PROPOSITION DE LOI

ARTICLE 1er

Peut prétendre à une indemnité toute personne qui aura subi un dommage à la suite d'un acte judiciaire non susceptible d'être coulé en force de chose jugée sans que cet acte judiciaire ait été provoqué par son propre comportement :

a) si elle a été mise hors cause directement ou indirectement par une décision judiciaire coulée en force de chose jugée;

b) si après avoir bénéficié d'une ordonnance ou d'un arrêt de non-lieu, elle justifie d'éléments de fait ou de droit démontrant son innocence;

ART. 2

Het bedrag van deze vergoeding wordt vastgesteld naar billijkheid en met inachtneming van alle omstandigheden van openbaar en privaat belang.

ART. 3

Indien de betrokkene geen vordering tot schadevergoeding voor de gewone gerechten kan instellen, moet de vergoeding worden gevraagd bij een verzoekschrift gericht aan de Minister van Justitie, die binnen 6 maanden beslist.

De vergoeding wordt door de Minister van Justitie ten laste van de Schatkist toegekend indien de voorwaarden bepaald in artikel 1 vervuld zijn.

Indien de vergoeding geweigerd wordt, indien het bedrag ervan onvoldoende geacht wordt of indien de Minister van Justitie niet binnen zes maanden na het verzoek beslist, kan de betrokkene zich wenden tot de Commissie ingesteld overeenkomstig artikel 4.

In geval van gerechtelijke vervolgingen wegens één van de misdrijven omschreven in de artikelen 147, 155 en 156 van het Strafwetboek en die bedreven zijn ten nadele van de betrokkene, begint de termijn van zes maanden, waarvan sprake in het vorige lid, slechts te lopen vanaf de dag waarop uitspraak is gedaan over de strafvordering door een in kracht van gewijsde gegane beslissing.

ART. 4

Er wordt een commissie ingesteld die uitspraak doet over de beroepen tegen de beslissingen door de Minister van Justitie genomen of over de ingediende aanvragen wanneer de Minister geen uitspraak gedaan heeft in de voorwaarden bepaald in artikel 3.

Deze Commissie bestaat uit de eerste voorzitter van het Hof van Cassatie, de eerste voorzitter van de Raad van State, de deken van de Nationale Orde van Advocaten, of, bij verhindering, de Voorzitter van het Hof van Cassatie, de voorzitter van de Raad van State, de vice-deken van de Nationale Orde van Advocaten.

Het ambt van secretaris wordt uitgeoefend door één of meer leden van de griffie van het Hof van Cassatie, aangewezen door de Eerste Voorzitter.

De Koning regelt de werking van de commissie.

ART. 5

De beroepen en de verzoeken bestaan uit een verzoekschrift in twee exemplaren, ondertekend door de partij of haar advocaat en ingediend ter griffie van het Hof van Cassatie, binnen 60 dagen na de beslissing van de Minister of na het verloop van de termijn waarin hij uitspraak had moeten doen.

ART. 2

Le montant de cette indemnité est fixé en équité et en tenant compte de toutes les circonstances d'intérêt public et privé.

ART. 3

A défaut pour l'intéressé de pouvoir intenté une action en indemnisation devant les juridictions ordinaires, l'indemnité doit être demandée par requête écrite adressée au Ministre de la Justice, qui statue dans les six mois.

L'indemnité sera allouée par le Ministre de la Justice à charge du Trésor, si les conditions prévues à l'article 1er sont remplies.

Si l'indemnité est refusée, si le montant en est jugé insuffisant ou si le Ministre de la Justice n'a pas statué dans les six mois de la requête, l'intéressé pourra s'adresser à la Commission instituée conformément à l'article 4.

En cas de poursuites judiciaires du chef d'une des infractions prévues par les articles 147, 155 et 156 du Code pénal, commises à l'égard de l'intéressé, le délai de six mois prévu à l'alinéa précédent ne commence à courir que du jour où il a été statué sur l'action publique par une décision coulée en force de chose jugée.

ART. 4

Il est institué une Commission qui statue sur les recours contre les décisions prises par le Ministre de la Justice ou sur les demandes introduites lorsque, dans les conditions déterminées à l'article 3, le Ministre n'a pas statué.

Cette commission est composée du premier président de la Cour de cassation, du premier président du Conseil d'Etat et du doyen de l'Ordre national des avocats ou, en cas d'empêchement du président de la Cour de cassation, du président du Conseil d'Etat, du vice-doyen de l'Ordre national des avocats.

Les fonctions de secrétaire sont exercées par un ou plusieurs membres du greffe de la Cour de cassation désignés par le premier président.

Le Roi règle le fonctionnement de la Commission.

ART. 5

Les recours et les demandes sont formés par requête en double exemplaire signée par la partie ou son avocat et déposée au greffe de la Cour de cassation dans les soixante jours de la décision du Ministre ou de l'expiration du délai dans lequel il aurait dû statuer.

De Koning regelt de procedure voor de commissie, die zitting houdt met gesloten deuren.

Zij doet uitspraak op het ter zitting door de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie gegeven advies, na de partijen in hun middelen te hebben gehoord.

Haar beslissingen worden in openbare zitting gewezen. Deze zijn niet vatbaar voor enig beroep.

Op verzoek van de belanghebbende wordt de beslissing van de Commissie bij uittreksel in het *Belgisch Staatsblad* bekendgemaakt, zonder dat dit uittreksel het bedrag van de toegekende vergoeding mag vermelden.

De kosten van de bekendmaking komen ten laste van de Schatkist.

ART. 6

Deze wet heeft uitwerking met ingang van 1 mei 1979.

R. VAN ROMPAEY.

R. GIJS.

Le Roi règle la procédure devant la Commission siégeant à huis clos.

Elle statue sur l'avis donné à l'audience par le procureur général près la Cour de cassation, après avoir entendu les parties en leurs moyens.

Ses décisions sont prononcées en audience publique. Elles ne sont susceptibles d'aucun recours.

La décision de la Commission est, à la demande des intéressés, publiée par extrait au *Moniteur belge* sans que cet extrait puisse mentionner le montant de l'indemnité allouée.

Les frais de publication sont à charge du Trésor.

ART. 6

La présente loi produit ses effets à partir du 1er mai 1979.